

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Teodor Papuc în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by Teodor Papuc for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées par Teodor Papuc à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

***Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Polonia* - [4907/18](#)**

Hotărârea din 7.5.2021 [Secția I]

Articolul 6

Proceduri constituționale

Articolul 6-1

Tribunal instituit de lege

Nereguli grave care viciază alegerea unui judecător al Curții Constituționale ce a făcut parte dintr-un complet care a examinat plângerea constituțională a companiei reclamante: *încălcare*

În fapt – Compania reclamantă – un producător important de gazon – a solicitat plata unor compensații pentru distrugerea gazonului său provocată ca urmare a unui joc, de la un district forestier deținut de stat. În baza dreptului național (Legea vânătorii), procedura evaluării prejudiciului și a plății compensațiilor pentru culturi trebuia reglementată de Ministerul Mediului, iar Ordonanța relevantă a ministrului limita cuantumul compensațiilor la un procentaj din valoarea totală calculată. Părțile se judecau cu privire la cuantumul compensațiilor datorate. Compania reclamantă a susținut în fața tribunalelor naționale, fără succes, între altele, că legea și aplicarea Ordonanței erau neconstituționale. Compania reclamantă a formulat ulterior o plângere constituțională: procedurile au fost întrerupte printr-o decizie a majorității Curții Constituționale compuse dintr-un complet de cinci judecători, din care făcea parte și M.M.

Compania reclamantă s-a plâns în fața Curții că unul din judecători, M.M., care făcea parte din completul Curții Constituționale care i-a examinat plângerea constituțională, nu a fost ales în conformitate cu dreptul național:

În timpul ultimei sale sesiuni din octombrie 2017, *Sejm*-ul de legislatura a șaptea (camera inferioară a Parlamentului) a adoptat rezoluții de alegere a cinci judecători, pentru a-i înlocui pe cei al căror mandat se sfârșea (în cazul a trei din judecători, mandatul le-a luat sfârșit *în timpul* celei de-a șaptea legislaturi a *Sejm*-ului). Președintele Republicii nu a oficiat depunerea jurământului acestora. În noiembrie 2015, între altele, noul *Sejm* de legislatura a opta a adoptat rezoluții privind „lipsa efectelor juridice” a alegerii celor cinci judecători făcute de *Sejm*-ul de legislatura anterioară („rezoluțiile din noiembrie”), iar în decembrie a ales cinci judecători noi ai Curții Constituționale, inclusiv pe M.M. Președintele a oficiat jurământul acestor judecători.

Într-o hotărâre din 3 decembrie 2015, menținută într-o serie de hotărâri ulterioare, Curtea Constituțională a identificat mai multe incompatibilități de ordin constituțional și a reținut că alegerea de către *Sejm*-ul de legislatura a opta a trei judecători, inclusiv a judecătorului M.M., pentru pozițiile care erau ocupate deja după alegerea din octombrie efectuată de *Sejm*-ul de legislatura a șaptea, era nevalidă.

Sejm-ul de legislatura a opta a adoptat o nouă legislație care a inclus o prevedere referitoare la faptul că judecătorii în discuție ar trebui incluși în completele de judecată și în cazurile atribuite. Curtea Constituțională a considerat că această prevedere era neconstituțională. A fost adoptată o lege cu prevederi similare, care a intrat în vigoare în 2017, iar M.M. a fost admis într-un complet al Curții Constituționale. Într-o hotărâre din octombrie 2017, Curtea Constituțională a reținut că noile prevederi legislative erau compatibile cu Constituția.

În drept – Articolul 6 § 1:

(a) *Aplicabilitate*

Procedurile din fața Curții Constituționale erau direct decisive pentru dreptul cu caracter civil afirmat de compania reclamantă. Într-adevăr, dacă Curtea Constituțională a reținut că prevederea Ordonanței care a constituit baza hotărârii definitive din acel caz a încălcat dreptul constituțional de proprietate al companiei reclamante, compania îi putea solicita tribunalului competent să redeschidă procedurile civile în baza Constituției și a Codului de procedură civilă. În noua examinare a cazului, tribunalele ar fi trebuit să ignore actul normativ declarat neconstituțional și să examineze cererea companiei reclamante de acordare a compensațiilor exclusiv în baza Legii vânătorii, ținând cont de principiul general al dreptului civil referitor la compensarea deplină a prejudiciului. Prin urmare, în acest caz, articolul 6 § 1 era aplicabil în privința procedurilor din fața Curții Constituționale.

(b) *Fond*

Curtea a examinat dacă neregulile care au avut loc în cadrul procedurii de alegere a judecătorilor din decembrie 2015 au condus la privarea companiei reclamante de dreptul său la un „tribunal instituit de lege”, în lumina testului în trei etape formulat în *Guðmundur Andri Ástráðsson*:

(i) *Dacă a existat o încălcare manifestă a dreptului național*

În primul rând, în hotărârea sa din 3 decembrie 2015, Curtea Constituțională a constatat că rezoluțiile din noiembrie nu aveau niciun efect juridic în privința rezoluțiilor *Sejm*-ului de legislatura a șaptea privind alegerea judecătorilor, de vreme ce nici *Sejm*-ul, nici *Sejm*-ul ulterior nu aveau competența de a altera o decizie anterioară privind alegerea unui judecător al Curții Constituționale. Într-o hotărâre ulterioară, Curtea Constituțională a adăugat că nu existau reglementări legale care să-i permită vreunei instituții a statului, inclusiv *Sejm*-ului, să invalideze o rezoluție a *Sejm*-ului privind alegerea unui judecător al Curții Constituționale. În lumina acestor constatări, a existat o încălcare a dreptului național în privința adoptării rezoluțiilor din noiembrie.

În al doilea rând și în conformitate cu o serie relevantă de hotărâri ale Curții Constituționale, Curtea a reținut că alegerea a trei judecători, inclusiv a judecătorului M.M., la Curtea Constituțională, a avut loc cu încălcarea articolului 194 § 1 din Constituție, în special a normei potrivit căreia judecătorul trebuie ales de *Sejm*-ul al cărui mandat acoperea data în care locul pe care trebuie să-l ocupe devenea vacant. Mai mult, așa cum a stabilit Curtea Constituțională, alegerea a trei judecători a vizat locuri de judecător la Curtea Constituțională care erau ocupate deja de judecători aleși în mod corespunzător de *Sejm*-ul de legislatura a șaptea. Rezoluțiile *Sejm*-ului de legislatura a opta privind alegerea celor trei judecători au constituit, așadar, o a doua încălcare a dreptului național cu privire la procedura de alegere a judecătorilor Curții Constituționale.

În al treilea rând, Curtea Constituțională a reținut că Președintele Republicii avea obligația de a oficia imediat depunerea jurământului de judecătorii Curții Constituționale aleși de *Sejm*. Președintele a refuzat să officieze jurământul de ocupare a funcției care au fost aleși în mod corespunzător de *Sejm*-ul de legislatura a șaptea și, în același timp, a oficiat imediat jurământul judecătorilor aleși de *Sejm*-ul de legislatura a opta. Aceste acte și omisiuni trebuiau considerate o încălcare a dreptului național în privința procesului de alegere a judecătorilor Curții Constituționale.

Curtea nu a putut accepta argumentul Guvernului că acele hotărâri ale Curții Constituționale nu aveau nicio relevanță pentru validitatea alegerii judecătorului M.M. În particular, făcând trimitere la hotărârea Curții Constituționale din octombrie 2017, Guvernul a stabilit că verificarea finală a alegerii unui judecător al Curții Constituționale avea loc la etapa depunerii jurământului în fața Președintelui, și a subliniat importanța acestui act. Totuși, fără a se baza pe vreun motiv substanțial, hotărârea a ignorat și/sau contravenea hotărârilor anterioare ale Curții Constituționale. În aceste circumstanțe, hotărârea ulterioară din octombrie 2017 nu putea trata carențele fundamentale ale alegerii celor trei judecători, inclusiv a lui M.M., așa cum au fost identificate în termeni clari în hotărârile anterioare ale Curții Constituționale, nici nu putea legitima alegerea lor. Mai mult, completul de cinci judecători care a pronunțat ultima hotărâre a inclus doi judecători (între care și M.M.) aleși de *Sejm*-ul de legislatura a opta al cărui statut era în joc în acele proceduri. Având în vedere cele de mai sus, hotărârea din octombrie 2017 avea o pondere mică, dacă avea vreuna, la evaluarea validității alegerii imputate a judecătorilor Curții Constituționale.

Cele trei contravenții în discuție trebuiau considerate ca încălcări manifeste ale dreptului național, în scopurile primei etape a testului.

(ii) Dacă încălcările dreptului național aparțineau de norma fundamentală a procedurii numirii judecătorilor în funcție

Încălcările dreptului național au vizat o normă fundamentală a procedurii alegerii, și anume norma alegerii unui judecător al Curții Constituționale de către *Sejm*-ul al cărui mandat acoperea data la care locul devenea vacant. Această normă fundamentală derivată din Constituție a fost recunoscută de Curtea Constituțională în hotărârea sa din 3 decembrie 2015 și a fost confirmată în patru hotărâri ulterioare.

Alegerea celor trei judecători în decembrie 2015 și depunerea jurământului lor au avut loc înainte ca Curtea Constituțională să-și pronunțe hotărârea. Acțiunile precipitate ale *Sejm*-ului de legislatura a opta și ale Președintelui, care erau conștienți de hotărârea iminentă a Curții Constituționale, au născut dubii privind ingerința ilicită a acelor autorități în procesul de alegere a judecătorilor constituționali.

Încălcările unei norme fundamentale au constat, ulterior: mai întâi, în persistența *Sejm*-ului de legislatura a opta și a Președintelui de a sfida constatarea Curții Constituționale din hotărârile ei relevante; apoi, în încercarea legislativului de a forța – prin intermediul unor acte legislative – numirea în funcție a celor trei judecători, inclusiv a judecătorului M.M. În acest sens, Curtea a fost preocupată, în particular, de faptul că Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile legale concepute să forțeze numirea în funcție a judecătorilor în două hotărâri și că Prim-ministrul a refuzat să publice acele hotărâri, prin încălcarea prevederilor constituționale care stabilesc că hotărârile Curții Constituționale trebuie publicate imediat. Mai mult, *Sejm*-ul de legislatura a opta a continuat să nu țină cont de hotărârile Curții Constituționale și a adoptat, în cele din urmă, legi care au condus la numirea în funcția de judecători ai Curții Constituționale a celor trei judecători.

Prin eșecul de a respecta hotărârile relevante ale Curții Constituționale, acțiunile legislativului și ale executivului au fost incompatibile cu preeminența dreptului. Eșecul lor în această privință a demonstrat, ulterior, desconsiderarea lor pentru principiul legalității, care pretinde ca acțiunea statului să fie conformă cu și autorizată de lege. Mai mult, eșecul autorităților de a respecta hotărârile relevante ale Curții Constituționale mai avea legătură cu contestarea rolului Curții Constituționale de ultim arbitru în cazurile care presupun interpretarea Constituției și constituționalitatea legilor. Acest aspect al cazului trebuia considerat, de asemenea, ca subminând scopul exigenței „instituirii de lege”; același lucru putea fi spus despre refuzul Prim-ministrului de a publica hotărârile.

Prin urmare, acțiunile legislativului și ale executivului au echivalat cu o influență externă ilegală asupra Curții Constituționale. Încălcările procedurii de alegere a celor trei judecători, inclusiv a lui M.M., la Curtea Constituțională au fost de o asemenea gravitate, încât au afectat legitimitatea procesului de alegere și au subminat însăși esența dreptului la un „tribunal instituit de lege”.

(iii) Dacă susținerile privind dreptul la un „tribunal instituit de lege” au fost verificate în mod efectiv de tribunalele naționale și dacă au fost puse la dispoziție remedii: Nu exista nicio procedură în baza dreptului polon prin care compania reclamantă să poată contesta presupusele carențe din procesul de alegere a judecătorilor Curții Constituționale. Prin urmare, nu a fost pus la dispoziție niciun remediu.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 41: Capăt de cerere respins în privința prejudiciului material. Niciun capăt de cerere referitor la prejudiciul moral.

Curtea a mai reținut, în unanimitate, că a existat o încălcare a articolului 6 § 1 din perspectiva dreptului la un proces echitabil, având în vedere caracterul insuficient al motivelor oferite de tribunale pentru refuzul de a trimite o problemă juridică la Curtea Constituțională.

(Vezi și *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanda* [MC], [26374/18](#), 1 decembrie 2020, [Rezumat](#))